

nostjo svojo v državnem zboru tlačiti slovansko opozicijo, jih Čehi štejejo med svoje najhujše sovražnike. Ta kletev bi veljala v enakem slučaju tudi za nas Slovence, premda je narod slovenski nekriv. Toman, Svetec, Črne, berite še enkrat svoje lastne govore in ravnajte se tudi v djanju po njih!

Knjižica dr. Adolfa Fischhofa.

(Konec.)

Ko je dr. Fischhof vse rečeno tako natanko razložil, začne pobijati ugovore, ki se sem ter tje čujejo zoper federativno preuredbo Avstrije.

Nasprotniki federalizma trdijo, da Avstrija razpade, ako posamesne dežele postanejo bolj samostojne. Kako neki bode razpadla — pravi Fischhof — ako so najvažnejše pravice tudi v federativni vladi pridržane središnji oblasti davkarske in vojaške zadeve, pravice vojsko napovedati, mir sklenoti, mednarodne pogodbe izvrševati, uradnike imenovati, sodnike staviti; pravica pomilostjenja in pravica absolutnega ugovora. Razloček med zdaj in v prihodnje bil bi le ta, da vladar več pravice postavodajstva izroči deželnim zborom kakor dozdaj, ko jih ima državni zbor. Ker ^{17/17} zmiraj ostane celota in cesar avstrijski nič ne zgubi od tega, kar je prepustil kralju českomu (ki je tudi on) ali pokneženemu grofu tirolskemu (ki je tudi on), tedaj bi cesarjeve pravice ne trpele najmanjše škode. In saj je celo tako že bilo v prvi polovici preteklega stoletja, ko je bilo na Dunaju 6 dvornih kancelij: ogerška in erdelska, česka (za Česko, Moravsko in Šlezijo), dolnje-avstrijska (za Avstrijo pod in nad Anizo), notranje-avstrijska (za Štajarsko, Koroško in Kranjsko), gornjo-avstrijska in za Tirole in italijanski svet. In vsaka dežela je imela svojo posebno ustavo. Po tem se je mnogo predurčilo in vlada cesarja Jožefa II. je vpeljala silo nemškega jezika (Sprachenzwang). Poslednje vprašanje dr. Fischhof ova pa je bilo to: Kako bi se dalo doseči porazumljenje in sprava med narodi avstrijskimi? On misli tako le: Skličejo naj se najveljavniši možje obojne stranke (nemške in slovanske) v posvet, to je, v svobodni zbor, da se razgovorijo, kako in kaj. Ako se na tej poti ne doseže porazumljenje, ni ustava nikakoršne škode trpela; če pa so se porazumeli, potem se mora začeti parlamentarna akcija; državni zbor napravi postavo za narodnosti, predurčijo ustavo v smislu tega porazumljenja in premeni volilni red. Ko je državni zbor to dovršil, skličejo se deželni zbori, da v mejah predurčene državne ustave, predurčijo deželne ustave.

Tako piše dr. Fischhof, in njegovi izvrstni nasveti so vredni, da se dobro prevdarijo, kajti le samo federalizem more Avstrijo rešiti velikih njenih zadreg!

Da izvrstna knjižica dr. Fischhofa, ki nosi po pravici naslovje: „Avstrija in poročstvo njenega obstanka“, se je v vseh narodnih krogih v slovanskih deželah sprejela z veliko radostjo, prinesla sicer ni nič takega, kar se nebi bilo že večkrat izreklo v federalističnih listih, in knjižica ima samo zato veliko važnost, ker ima vse skupej zbrano to, kar je že v večih in različnih časnikih rečeno, in ker je spisana od poštenega Nemca. In čeravno še zdaj ni vrgla Herbsta in Giskra iz ministerstva, kakor se je od nje pričakovalo, vendar je njih stanje tako podkopala, da pasti morata.

Zdaj še bočemo pogledati, kar so pisali česki listi o tej brošurici Fischhofovi.

„Narodni Listy“ so pozdravili radostno ta prvi pošteni glas od Nemcev in pravijo, da je mogoče, da se po poti, katero je pokazal Fischhof, poravnajo spet vsi narodi. Če pa drugi Nemci ne bodo sprejeli njegovega predloga, bode svet vendar videl, kdo je tisti, ki se noče poravnati, temuč tirja podvrženje. Fischhofovo temeljito in dobro spoznanje vzroka, zakaj se avstrijski Slovani borijo zoper centralizacijo, da hočejo namreč sami sebe ohraniti, imenujejo „N. L.“ „vsem našim bralcem iz duše vzete“. In čeravno Fischhof ne govori o celokupnosti zemlje česke krone, vendar govori o kronanju českega kralja. Zato mislijo „N. L.“ da Fischhof razume v tem celokupnost, ker se kronanje ne more samo za eno česko deželo vzeti.

„Pokrok“ pravi, da je v tej knjižici ton zares liberalni, ki se celo loči od „cislajtansko-liberalnih glasov“. Z glavnimi načeli, pravi se popolnoma zlagamo, ker so celo naši. Ako se okrog Fischhofa nabere politična nemška stranka,

bomo se lahko zedinili. Zediniti z nami se je lahko, samo voljo mora imeti, kdor se namreč hoče zediniti, tako voljo, kakor dr. Fischhof.

„Politika“ je pravila: Nočemo tajiti, da so misli in principi Fischhofove knjižice jako sposobne biti začetek sporazumljenja med Čehi in Nemci, s katerega bi se dalo priti na poravnanje. — Kaj so k temu rekli Nemci? Kaj so rekli? Ki so pametni in ljubeči mir in spravo, ki hočejo, da Avstrija še dalj obstane in spet močna postane? so rekli Fischhof ima prav!

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Hruške.

Med bruskami so sledeča plemena razun drugih najbolj pomnoženja in razširjenja vredne:

1. Nemška kôza (Stutgarter Geissbirne) se sadi po navadnih krajih in vrtih. Drevo je lepo, piramidne podobe ali ostnega, špicastega vrha, visoko zdravega odrastka in skoraj vsako leto rodovitno. Sad dozori meseca avgusta ali velikega serpana; je majhen, rudečkast, pa zlo dober za jed; za sušilo in sploh gospodarstvo, pa navadne dobrote in vrednosti.

2. Angleška poletna maslenka (Englische Sommerbutterbirne) raste po bregih, polju in vrtih. Drevo je veliko, čvrsto, zdravo in jako rodovitno. Sad ima srednje velikosti, sivo-zelen; je zlo dober za jed in priljubljen v gospodarstvu.

3. Poletna sivka (gute, graue Sommer-Butterbirne) se sadi po višinah, polju in vrtih. Drevo je veliko in v vsaki zemlji čvrsto in zdravo raste. Ima letni, nežni in čist sad srednje velikosti, siv, prav dober za vžitek, pa tudi za gospodarsko rabo priden.

4. Rimljanka (römische Schmalzbirne) raste po bregih in vrtih. Drevo zraste v visok vrh in je sila rodovitno; v suhi, peščeni zemlji pa slabo stori. Sad je velik, ki meseca avgusta dozori, in je rumeno-rudeč: dober za jed, zlo dober pa za gospodarstvo, posebno za sušilo.

5. Mariana (Prinzessin Mariane) se sadi po višinah in vrtih. Zraste v visoko drevo, ki je zlo rodovitno. Sad je slasten in jako čist za mizo in sploh v gospodarstvu; dozori pa meseca septembra ali oktobra, in dalje se zdrži; je srednje velikosti, rumenorjav, jako dober za vžitek in dober za gospodarsko rabo.

6. Sv. Magdalena (grüne Sommermagdalene) raste po navadnih krajih in vrtih. Drevo je srednje velikosti in zlo zlo rodovitno, ima pa najboljši in najugodnejši sad izmed letnih brusok, ki že dozori meseca julija in avgusta, to je, malega in velikega srpana, kdaj še poprej; sad je majhen, zelen in jako dober za jesti.

7. Redkviča (Leipziger Rettigbirne) se sadi po bregih in vrtih. Drevo je jako rodovitno in nečutljivo. Sad je majhen, zelen, ki dozori meseca avgusta in septembra; pa dober za jed in gospodarstvo.

8. Ustna mreža (Sommer-Mundnetzbirne) po višinah in vrtih raste; drevo je navadno velike rodovitnosti in skoraj povsod dobro stori. Sad je letni, srednje velikosti, belo-zelen, jako dober za jed in dober za gospodarsko rabo.

9. Kapjanka (Capianmonts Herbst Butterbirne) raste po brežinah in vrtih. Drevo je preokredne rodovitnosti v vsaki zemlji, in zato zlo ljubljeno, pa tudi razširjenja vredno. Sad je jesenski, srednje velikosti, rumeno-rujav, izvrsten za vžitek in dober za gospodarstvo.

10. Kolomarka (Kolomar Herbst-Butterbirne) raste po navadnih krajih in vrtih, povsod zdravo, rodovitno in preokredne lepote. Sad dozori v jeseni, srednje velikosti, zeleno-rumen, izvrsten za jed in dober za gospodarstvo.

11. Napoleonka (Napoleonsbirne). Sadi se po navadnih krajih in vrtih, drevo ni zbirljivo, v vsaki zemlji rado raste, v mladosti že rodi, in je izvrstne rodovitnosti. Sad dozori v pozni jeseni do meseca novembra ali listopada; je skoraj velik, belo-rumen in zlo dober za jed.

(Dalje prib.)